

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:		Vidéken postai szétküld:	
Egész évre . . . . . 12 frt	Egész évre . . . . . 14 frt	Egész évre . . . . . 7 „	Egész évre 8.50
Fél évre . . . . . 6 „	Fél évre . . . . . 7 „	Negyed évre . . . . . 3 „	Negyed évre 1.20
Negyed évre . . . . . 3 „	Negyed évre 3.50	Egy óra . . . . . 1 „	Egy óra 1.20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főút 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat b. petit sor egyszer . . . 6 kr | Bélyegdíj külön . . . . . 30 kr
Minden következőnél . . . 4 „ | Nyilttér sora . . . . . 15 „

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

A százados előitélet.

Arad, október 8.

A közös hadügyminiszter, Bauer báró, mióta reszortjának élén áll, állandóan beigazolta, hogy nemcsak kitűnő katona, nem csak jeles organizátor a maga szakmájában, hanem bizonyos fokig belátással is bír a két állam háztartásának nehézségei iránt, mely államok súlyos viszonyok között, s polgáraik áldozatkészségének folyton fokozódó igénybevételével terem elő a közös hadsereg évről-évre emelkedő szükségleteinek fedezetét. Legáltalában feltehető róla ezen utóbb érintett jelessége is, mert a többi nagyobb államokéhoz képest az osztrák és magyar monarchia még olcsóbban és legmérsékeltebb tempóban fejleszti a monarchia véderejét, s bár ebben a két állam kormányainak jut a kiválóbb rész, mégis meg kell engednünk, hogy a kívánt eredmény a közös hadügyi kormány kellő belátása és tapintata híján nagyobb összeütközések nélkül nem lett volna elérhető.

Ezzel azonban körülbelől ki is merítettük azon érdekem méltatását, melyekkel a közös hadügyminiszter ur mint államférfi rendelkezik, míg ellenben a magyar delegáció hadügyi bizottságának tegnapi üléseben az alkotmányos korlátok iránti fogyatékos respektusán kívül a magyar nemzet ellenében oly kirívó tanujelét adta elfogultságának, mely általában feltűnt, s a mely nagyon nehezen egyeztethető össze nemcsak a miniszter ur év előtt tett ígéretei- és nyilatkozataival hanem azon összhanggal is, melynek a közös miniszterek és a két monarchia külön kormányai között szükségképen fenn kell állania.

Az érintett bizottsági ülésen ugyanis a hadügyi költségvetés tárgyalása alkal-

mából a szabadelvű párt kiválóbb szakemberei is éles kritikát gyakoroltak a költségelérőirányzatnak az alkotmányos lélekkel meg nem férő formái ellen skemenyén rá olvastak a hadügyminiszter bujdosói játékára, melylyel a harmadik katonai akadémia felállítását Magyarországon elodázni igyekezett.

R a k o v s z k y István előadó a költségvetés egyes tételei és hiányos indoklása iránt emelt kifogásait a következő kijelentéssel zárta be.

„A hadügyminiszteriumnak sokkal meszebb kell menni azon követelmények elismerésében, a melyeket az országos bizottságok kifejeztek mint eddig. Az idén is, akadémiát illetőleg úgy, mint a magyar nyelv kérdésében a hadügyminiszter válasza meg nem felelő és nem méltó azon magatartáshoz, a melyet a delegáció a hadsereg jogos igényeivel szemben tanúsított. Általában az a fő kifogás a hadügyminiszterrel szemben, hogy sok az elburkolt emelkedés és főleg, hogy a miniszter nem tanúsítja teljesen azon tudatot, hogy nem magyar állammal áll szemben.”

H e g e d ü s, Wahrmann Mór és P u l s z k y Agost hozzájárultak Rakovszky felfogásához s a maguk részéről szintén erősen kifogásoltak a hadügyminiszter eljárását. Pulszky különösen kikelt a hadügyminiszternek azon nem épen alkotmányos érzékről tanuskodó intézkedése ellen, hogy szervezeti változtatásokkal praejudikált a delegáció határozatának s erre nézve következőleg nyilatkozott:

„A szervezeti szabályok megállapítása a hadsereg vezérletét és vezényletét illeti, nem a delegációt; de a politikai eszély megkívánja, hogy a miniszter mielőtt ilyenre végleges határo-

zatot provokál, alkalmat nyújtson az alkotmányos testületeknek a nyilatkozásra.”

Ezen csaknem az animozitásig menő élesség a kormánypárt azon kiválóságai részéről, kik az utóbb szintén ellenzéki állást elfoglaló Münnich Auréllal együtt mindig a legnagyobb előzékenységet tanúsították a közös hadügyminiszter álláspontja iránt, rendkívül figyelemre méltó és nem maradhat következmények nélkül. Magyarozatát megtalálja azonban a hadügyminiszternek ama rideg, elutasító magatartásában, melyet utóbbi a Magyarországon felállítandó katonai akadémia ellen elfoglalt, s melyről — bár az ülés végén nyilatkozott meg — a delegáció tagjainak a dolog természetéhez képest már előlegesen is tudomással kellett bírniok.

Valósággal megdöbbenő azon bátorság, melylyel a hadügyminiszter nemcsak a tisztí nevelés jól felfogott érdeke, a magyarok jogos kívánsága és saját kötelező ígéretének ellene szegül, s nem bírja másban magyarozatát, mint azon százados előitélet, féltékenykedés, sőt tán irigykedő gyűlöletben, mely a Magyarország és Ausztria közötti viszonyban háromszázados viszályt állandósított, s melynek gyökérszála ugylátszik bizonyos osztrák katonai körökben még mindig élnek, s miként Bauer báró esete tanúsítja, daczára a 25 éves alkotmányos érának, újra meg újra — kiöldülnek.

Elénk világot vet az egészre a katonai akadémia tárgyában kifejtett vita. R a k o v s z k y előadó konstatalja, hogy a delegáció határozatának értelmében, ha bécsujhelyi akadémiában 450 főnyi létszám meghaladtatott, Magyarországon egy harmadik állítandó fel. Már pedig nemcsak hogy ez időszerint 459 a nevezett intézetben a tanulók száma, hanem a je-

TÁRCZA.

— Október 9. —

Rege.

Volt egyszer egy barna ifju,
Akit eltemettek,
Czélit tévesztett élet után
Jégvirággal beültetett
Sirhant alá tettek.

Volt egyszer egy barna leány,
Akit eltemettek,
Meg nem értett élet után
Vadvirággal beültetett
Sirhant alá tettek.

Mért halt meg a barna ifju?
Mért a szegény lányka? —
A temetőn a szél kaczag,
S két kis fejfa daczosan néz
Az éjben egymásra.

H. L.

Krónika.

(Állandó théma. — Ahol jó a koszt. — A lapok és a deszinficiálás. — Bontják a Neptunt. — Színház és színházszek. — Három futtatás. — Kolozsváriak dicsérete. — Hármass jubileum.)

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

A hét legkimagaslóbb eseménye: a k o l e r a. Ismét és ismét a kolera, mely immár a fő- és székvárosi hatóság nemes buzgólkodása folytán ugyancsak megvetette a lábát és csoda lesz, ha széjjel nem burcoztatik az egész országba.

Aradon P o r t ö r ö Gábor gondolta rá a fejét, hogy beáll áldozatnak. Bekvartélyozta magát a barakkórházba s mikor onnét egészségesen kilábal, azon véleményének adott kifejezést, hogy kár volt neki oly csekély ideig betegeskedni, mert a kórházban nagyon jó a k o s z t. Még megérjük ilyenformán, hogy a közeledő télre való tekintetből egy seereg szegény ember bekivánczik a barakba kosztra.

Egyébként a deszinficiálás erősen folyik. Pár nap óta itt a redakcióban is elhülve tapasztaljuk, mikor a budapesti lapokat bontogatjuk, hogy orrcsavaró karbol-illat üti meg a szaglószerünköt.

A püspöklátogatás impozáns ünnepeibe

kellemetlen utóiz keveredett. Pesti lapok követték el azt a tréfát hogy a csanádi püspökkel megcsókoltatták az aradi főrabbit. Hát az ilyen kacskák ellen nem fuudáltak még ki valami hathatós deszinficiálót?!

... Bontogatják a „Neptun“-t. Az új fürdő levándorol a csendes Maros hátáról, ami azt jelenti, hogy a s z e z o n bekövetkezett s vele együtt a sárgaleveles, kopaszodott ősz az „uralkodó planéta.” A nap sugara bágyadozik, köd ül meg az estét s a színház lassan-lassan góczpontjává kezd válni az uri közönségnek.

S ez a közönség úgy vélekedik a társulatról, mint a kritikus urak: egyik a másiknak mond ellent, csak azért, hogy — ellent mondjon. Abban azonban megegyeznek, hogy az új hősnő v a s k o s tehetség, ki már pusztán megjelenésével hat s hogy egész zsebrendő tárlatát széjjel fogja pár nap alatt tépdésni a színen. P e t h e s n e k meg B ó n i s n a k nincs szerencséje. Egyiknek álpát-hosszal rontják el a reggelijét, másiknak folyton mouokliját kifogásolják. S z e p e s i Gusztis kimondotta, hogy a szalonkabátját megkurttatja — elvben, mert hát jövőre Amerikába készül s tekintve az ottani dolláros állapotokat, nem árt, ha minél hosszabb

Mai számunk 10 oldalt tartalmaz.

♦ Alapított 1850-ben ♦

KRISPIN JÓZSEF

zongora raktára

Arad, Deák Ferencz-utca 28. sz., saját házában.

Az 1850. év óta Aradon fennálló zongora-raktáramban nagy választék áll készletben vas-szerkezetű

új és átjátszott zongorákból

a t. cz. vevő közönség rendelkezésére, **300 frt vételártól felfelé**, mely vételári összeg megegyezés szerint

részletfizetéssel

is kiegyenlíthető.

Hogy mily megbízható gyárakból való s mily kitűnően készített, tartós hangszerekkel szolgálak, hivatkozom a nagyszámu t. cz. vevőimre, kik a fentjelzett idő óta tölem zongorát vásároltak.

Hangjegykereskedésem, 671 8-20
ugyszintén a legujabb művekkel ellátott

kölcsönkönyvtáram

(olvasási-dij havonta 80 kr.) **Andrássy-tér, a zárdá-épületben** a t. cz. közönség rendelkezésére áll.

Zongora hangolások és javítások ugy helyben mint vidéken a legpontosabban teljesíttetnek.

Zongora-raktár Deák Ferencz-utca 28. szám.

Hangjegy-kereskedés és kölcsön-könyvtár Andrássy-tér.

♦ Alapított 1850-ben ♦

POSSZERT JÁNOS

czementáru-gyára,
cement és építési anyagok raktára
Aradon, Karolina-utca 5. sz. Lakás Ferdinánd-utca 6. sz.

Vállalkozik:

Betonirozások, 717 11-
Csatornázások,
Szökőkutak,
Cementlapok és
Mozaik lapokkali
kövezések
elkészítésére stb.

Raktárt tart:

Keramit lapok,
Kelheimi lapok,
Mettlachi lapok,
Terracotta-árak,
Köfedélpép,
Tűzálló-téglák,
Kémény-rakvá-
nyokból stb.

Elvállal mindennemű aszfalt-munkálatokat.

Gyári raktára a beocsini portlandi cement és vízhatlan mészgárnak.

KÖZGYÁRGYÁR

Gyári raktára a beocsini portlandi cement és vízhatlan mészgárnak.

Házeladás.

Demeter-utca 28. a számalatti új ház kerttel együtt szabad kézből eladó.

Bővebb értesítés nyerhető ugyanott a tulajdonosnál. 761 2-2.

Hirdetmény.

Az aradi kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága az 1891. évi XIV. t. cz. alapján megalakulván, működését az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában lévő iroda helyiségében folyó évi október hó 1-én megkezdte.

A midőn ez az aradvárosi és a pénztár kerületéhez tartozó (Arad, Pécska, Elek és radnai szolgabírósi járások) összes iparosoknak, kereskedőknek, gyári munkások, szolgák, cselédek és egyéb munkásoknak, nemkülönben, mind azoknak tudomására hozatik, kik ezen nemes célú intézmény egyrésztől erkölcsileg támogatni kívánják, más felől mi t önként belépő tagok annak jótéteményeit élvezni óhajtják egyszersmind értesíttetnek, hogy a beiratkozások, a fent kitett helyen naponta eszközölhetők, valamint mindennemű felvilágosítások bármikor a legnagyobb készséggel megadatnak.

Tisztelettel

749. 3-3.

Walder Gyula
igazgatósági elnök.

Csak 3 forint

a legszebb és legcélyszerűbb

ünnepi ajándék.

(Emlék az elhunytakról.)

Alapítva

1878-ben.

Arcképek életnagyságban

bármely beküldött fénykép után. Előleg 1 frt. Szállítási idő 10 nap. A hű hasonlatért kezesség vállalatik. A fénykép sértetlen marad. Karácsonyi ajándéknak szánt megrendelések előbb küldendők be.

BODASCHER SIEGFRIED,

utalom díjazott műterme Bécs, II. Grosse-Pfargasse 6
726 2-10

Kertiszékek, padok

és egyéb

finomabb butor,

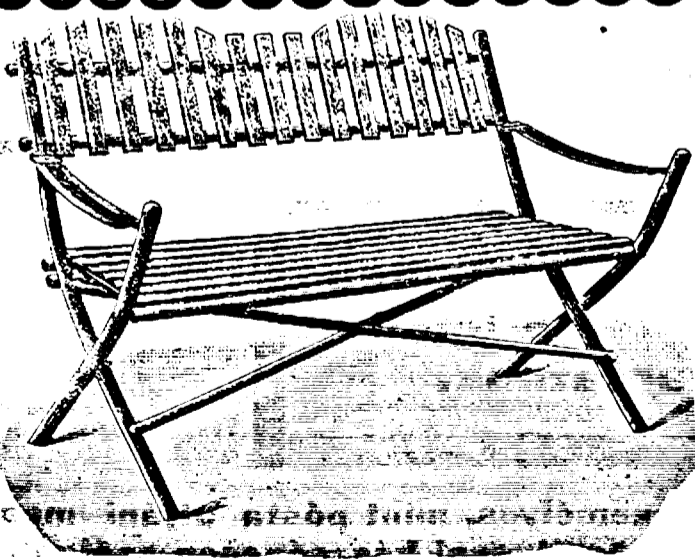
tölgy- és bükkfa-parquetták,
sétabotok

306 28-*

a borosjenői faiparszövetkezet gyárából.

Megtekinthetők és részletekben is megvehetők az aradi és csanádi egyesült vasutaknak **Andrássy-tér 20 sz. (Arena-épület)** alatti mintaraktárában. — Nagyobb megrendelések **jelentékenyen leszállított áron** ugyanott, vagy közvetlenül a borosjenői gyárban eszközölhetők.

BOROSJENŐI FAIPARSZÖVETKEZET.

Az aradi ipar- és népbank PÉNZVÁLTÓ-ÜZLETE ARADON.

Szabadság-tér 18., saját házában a 13 vértanu szoborral szemben.

Az aradi ipar- és népbank
Alaptőkéje **180,000** forint.

Postatakarékpénztári
számla 1642.
57. TELEFON 57.

Az aradi ipar- és népbank
Tartalékalapjai **113,038** forint.

Az aradi ipar- és népbank pénzváltó-üzlete

folyó év október 10-től intézeti házában utczára nyíló helyi-
ségében létezik.

Üzletágai a következők:

- Vesz és elad lehetőleg előnyösen járadékot, zálogleveleket, elsőbbségi kötvényeket, részvényeket, sorsjegyeket, valamint ércpénzeket, külföldi pénz-
meket és váltókat;
- Elkülönítve megőrizz és kezel értékpapirokat, különös figyelmet fordítva sorsolás
alá eső értékekre;
- Szelvényeket, kisorsolt értékpapirokat és sorsjegyeket leszámítol, illetve bevált
díjtalanul, minden levonás nélkül;
- Tőzsdei megbízásokat elfogad a bel- és külföldi tőzsdékre;
- Díjtalanul közvetíti sorsjegyek és értékpapírok biztosítását, kisorsolás esetén
bekövetkező veszteségek ellen;
- Sorsjegy-társaságokat alakít havi részlet-fizetésre, esetleg megegyezés szerint,
folyó számlára.
- Sorsjegyeket elad részletfizetésre. ➡
- ➡ Igérvények minden huzáshoz.

**Sorsjegyek huzásai díjtalanul meg-
vizsgáltatnak és továbbra is minden
költség nélkül nyilvántartatnak.**

Mindennemű megbízás pontos teljesítését úgy személyes, mint posta utjáni meg-
keresésre, biztosítja és részletes, alapos felvilágosítással készségesen szolgál.